

BUTLLETÍ DE L'ASSOCIACIÓ D'ARXIVERS I GESTORS DE DOCUMENTS VALENCIANS

SUMARI

01 Crònica i salutació nadalenca

Jesús Alonso. President de l'AAV.

03 Entrevista a Joan Soler

Director de l'Arxiu Històric de Terrassa.

11 Software lliure per a arxius: ICA-Atom

Blanca Biarge. Vidimus Gestió Documental.

13 El Màster de Gestió Documental i Informació a les Empreses (MGDIE)

Jordi Serra i Jordi Andreu. Facultat de BiD de la Universitat de Barcelona.

16 Jornada tècnica sobre formació en les associacions

Isabel Ferrandis. Vocal de formació de l'AAV.

17 Legislació

CRÒNICA I SALUTACIÓ NADALENCA

*Jesús Alonso
President de l'AAV*

Estimats i estimades socis i sòcies,

encara no fa un any que, després d'una de les crisis per les que ha passat l'AAV (talment s'esdevé, sovint, i ara més, en el món associatiu) vam començar una nova etapa o, si més no, el funcionament d'una nova junta directiva, la qual va ser ratificada en l'assemblea celebrada el passat mes de març.

He de reconèixer que la meua primera intenció quan vaig acceptar la responsabilitat de representar un col·lectiu tan important no era excessivament ambiciosa. Prou farem si ens sostenim i continuem vius –vaig pensar– en unes circumstàncies tan problemàtiques! Ben difícil, si no impossible, serà supe-

rar el ritme d'activitat de la junta anterior!

Tot amb tot, d'una cosa sí estic certament content i cofoi: de l'equip de treball que hem pogut conformar, en el que hi ha una excel·lent disposició col·lectiva, amb una composició equilibrada (territorial, en edats...) i on cadascú està donant el millor d'ell mateix per dur endavant les seues responsabilitats. De forma especial, les tasques de secretaria i tresoreria, a càrrec d'Helena Pitarch i Fede Vidal, tenen un caire feixuc però imprescindible i utilíssim. Així mateix, als vocals de formació, Isabel Ferrandis, i de web i noves tecnologies, Julio Reinares, hem d'agrair bona part de les propostes formatives i informatives de què hem pogut fruit al llarg de l'any. En aquest darrer àmbit us anime a entrar i participar en el grup que s'ha creat en la plataforma de 'facebook' (<http://www.facebook.com/pages/Associació-d'Arxivers-i-Gestors-de-Documents-Valencians/>). Del seu costat, Irene Manclús continua en la direcció de la Revista d'Arxius i exerceix la presidència de la Coordinadora d'Associacions d'Arxivers, la qual va tenir una trobada a València el passat 1 de desembre. Recentment, després de la renúncia de Maria del Olmo, s'ha incorporat a la Junta una professional del sector privat, Àngela Congost, també d'Alacant, la qual està coordinant l'àmbit de les noves perspectives professionals per als arxivers

En una època d'entrebancs i, també, de no poc desconcert generalitzat, hem intentat no perdre el nord, continuar les bones tradicions, plantejar mètodes cooperatius de comunicació del saber, cursos o jornades monogràfiques i alhora anar perfilant el gran repte que significaran les VII Jornades d'Arxius Valencians, centrades al voltant de Documentació digital i memòria històrica, per a les quals hem aconseguit, d'entrada, la complicitat i la col·laboració de la Universitat de València, així com d'altres col·lectius professionals amb els quals hem tingut ja força relació i amb els qui cal anar forjant una aliança estratègica: els enginyers informàtics i els secretaris i interventors d'administració local. De fet, la conferència inaugural de Luciana Duranti, tindrà lloc a l'Aula

Magna d'aquesta universitat el proper 23 d'octubre (aneu preparant el calendari).

Certament, tenim moltes limitacions, treballant com treballem des del voluntarisme i amb uns pressupostos esquistats pels impagaments de l'administració. Tot i això, hem pogut normalitzar la nostra relació institucional amb la Conselleria (competent en matèria) de Cultura, amb altres col·lectius professionals i amb institucions com ara el Consell Valencià de Cultura.

A més de les iniciatives formatives que hem esmentat o coneixeu, estem en contacte amb el Centre Internacional de la Universitat de València a Gandia i amb el Grau de Documentació per tal d'impulsar un postgrau en gestió i conservació de documents electrònics.

Em disculpareu que acabe fent una abranda-da defensa de la necessitat certa i inel·ludible de la nostra associació. Ara més que mai hem de donar-nos suport mutu, reivindicar el valor dels documents del passat i del futur i, sobretot, fer front a una situació que podria agreujar els nostres mals endèmics però a la qual hem de plantar cara amb valentia i imaginació per resistir i vèncer.

Us demane, així, que, malgrat tots els malgrats, renoveu les subscripcions el proper any i animeu els vostres companys de treball i col·legues per fer costat i fer pinya.

Vull agrair finalment la participació en els cursos i activitats plantejades i especialment els molt diversos ajuts i suports a la nostra vida associativa. Així mateix, animar-vos a prendre part en els reptes que tenim en marxa, com ara les VII Jornades, o engregar d'altres que estimeu adient impulsar.

Rebeu totes i tots els millors desitjos per a les festes que s'acosten i per a l'any venidor. Que trobem un recer d'harmonia i estima al bell mig d'aquest terrabastall.

Joan Soler Jiménez és director de l'Arxiu Històric de Terrassa i paleògraf i diplomàtic per la Scuola Vaticana di Paleografia, Diplomatica ed Archivistica. Actualment és professor de Diplomàtica a l'ESAGED i a la Universitat de Barcelona.

Ets un professional actiu a les xarxes socials i administres un grup de debat que duu per títol "diplomàtica empresarial". Què pot aportar una ciència com la diplomàtica, que el lector incaut relacionaria més aviat amb l'antigor, al món actual de l'empresa?

Des dels anys 90 del segle passat la Diplomàtica ha iniciat un procés de dinamització sense precedents. Dic sense precedents, perquè parlem d'una ciència que s'estabilitzà a nivell teòric cap el 1890 i que no mostrà evolució significativa fins a finals del segle XX. Dues grans tendències es van contraposar. La diplomàtica d'ordre clàssic, centrada en la documentació medieval i moderna, on el document, prèvia anàlisi de la seva forma i verificació de la seva autenticitat, pren categoria de testimoni històric. Per altra banda, la diplomàtica preocupada pel document contemporani i, especialment, pel document electrònic. Ambdues continuen vives, la primera a redós de certes universitats i molt propera als estudis històrics. La segona íntimament lligada al desenvolupament de la gestió documental aplicada al desenvolupament de l'Administració electrònica. Ambdues es troben actives a nivell nacional i internacional, malgrat que siguin disciplines poc conegudes. Per aquest motiu el títol de "diplomàtica empresarial" pot resultar estrany o poc comprensible. Aparentment no s'addiu a cap de les dues grans

tendències. Tot i així, els participants del grup han entès perfectament què s'hi amaga. La diplomàtica té per objectiu la comprensió d'un seguit de característiques contextuais, formals i essencials que produeixen un estat

de confiança sobre els documents de natura jurídica. Aquesta confiança en els documents s'obté a partir de demostrar-ne la seva autenticitat per tal que siguin plenament fiables i, per tant, que els seus efectes jurídics s'esdevinguin de manera diàfana i sincera, sense dubtes, amb plena confiança. La confiança és un valor que en els darrers anys, vist el sagnant context socioeconòmic de crisi que estem vivint, no està precisament de moda, tot i que tothom en manifesta la seva necessitat. Precisament, un dels espais on la incertesa s'ha manifestat més clarament, ha estat en els sectors financers i empresarials. D'una banda la crítica als excessos capitalistes. De l'altra, la pèrdua de credibilitat en certs sectors productius, esquitxats per la corrupció, desmillorats per una manera d'actuar poc honesta, manllevats d'una confiança necessària. I en tercer terme, la caiguda de les pròpies empreses i l'abocament de persones a l'atur com a conseqüència d'aquesta pèrdua de valor i de valor. Cau l'economia, per tant, per una crisi de confiança. Des de l'òptica de la diplomàtica, existeixen camins que permeten poder recuperar aquesta confiança. Un d'ells és que l'empresa aconsegueixi recuperar la confiança dels seus clients, i una manera de fer-ho és proposant contractes on la lletra petita no es percebi pas com una amenaça sinó que es manifesti com un codi ètic per si mateix. L'empresa es compromet a complir amb les necessitats del client

de manera honesta i clara. El client creu en aquesta empresa i n'adquireix el producte. Quantes vegades ens hem preguntat si tanta lletra petita en els contractes de serveis telefònics o en els de certs productes financers semblen més orientats a cobrir les possibles necessitats jurídiques del proveïdor que no pas la seguretat jurídica del client? Infinites. Millorar en això pot ser un camí molt interessant per recuperar la confiança dels clients i, a la vegada, perquè les empreses es presentin com a entitats honestes. La diplomàtica, com a ciència que analitza de manera exhaustiva, tant la forma com els contextos on operen els documents, pot aportar molt coneixement en aquest sentit.

Un exemple més. La quarta edició del projecte InterPARES, promogut per Luciana Duranti a la Universitat de la British Columbia, al Canadà, porta per títol "Records in the cloud". Un dels temes d'estudi principals serà com han de ser i quines característiques tant físiques com intel·lectuals hauran de tenir els contractes que els clients hauran de signar per poder gaudir de serveis tant d'utilització de cert software com de custòdia segura de documentació autèntica al núvol. Aquesta tipologia de contractes hauran de certificar per si mateixos que tots els riscos inherents a disposar de dades, informació i documents en espais eteris com el núvol, estan ben coberts i protegeixen els interessos dels clients. En el grup de linkedin, "diplomàtica empresarial" parlem d'això i de moltíssimes més coses. Val la pena entrar-hi. De fet, la meua tasca és només plantejar algunes preguntes, però la participació és molt activa des de Catalunya, Espanya, Llatinoamèrica i fins i tot els Estats Units.

Però encara hi ha més. El grup entén empresa com a organització pública o privada. Així podem discutir de qualsevol organització més o menys burocratitzada en el seu funcionament que necessiti de millores en l'àmbit de la gestió de documents fiables, autèntics, íntegres, identificats, accessibles i usables. Perquè considerem que els documents no tenen cap sentit sinó estan convenientment reforçats en aquestes sis propietats essencials. Per què sinó gestionem els documents? Per què es difongui la informació i aquesta provoqui evolució positiva en aquestes organitzacions? Sí, sens dubte, però només ho podran fer si disposen d'aquestes propietats que permeten confiar en ells. Així, en aquest grup parlarem de com representar documents fiables, quines característi-

ques han de tenir, quins sistemes de validació són els més òptims tant per a documents analògics com digitals, és a dir, si optem per la signatura electrònica o per sistemes de confiança contextual. Els documents necessiten que ens els creguem i, per a fer-ho, els hem de conèixer de manera molt més profunda que ara. És a dir, no n'hi ha prou amb una gestió a nivell de sèries documentals o unitats documentals compostes, volem arribar més avall, controlar les unitats documentals simples i totes les característiques intrínseques i extrínseques que tenen. Volem tenir un control absolut sobre la seva personalitat.

Com es veu doncs, la dimensió del grup és més propera a la teoria de la diplomàtica contemporània, però mira de desenvolupar un àmbit de teoria i pràctica no explorat fins ara com és l'entorn estrictament empresarial. Només la tercera part del projecte InterPARES havia explorat l'avaluació de l'autenticitat documental en la documentació produïda per petites i mitjanes organitzacions, però sempre orientant la seva recerca a millorar la gestió d'aquests documents. El que volem fer des del grup és explorar un espai d'enriquiment d'aquests documents, fent-los més autosuficients i més potents. D'aquesta manera tindrem "productes d'informació de qualitat" i no més documents.

Ara fa dos anys la teua companya Teresa Cardellach vingué a Gandia a presentar-nos el sistema Paradís en el marc d'un curs organitzat per l'AAV. En quin punt es troba el projecte?

El sistema Paradís és un sistema en "millora continuada". Tot i així la posada en marxa del gestor de documents evoluciona més lentament del que voldríem, no pas per la seva concepció teòrica sinó per dificultats tecnològiques. Tot i així s'hi estan abocant moltíssimes hores perquè entri en producció real a principis de 2013. De fet implantar un gestor de documents és tasca àrdua, però tenim clar el que s'ha de fer. El sistema *Paradís* no es concreta només amb la implantació d'un programari de gestió de documents. La visió transversal en tota la organització i el control exhaustiu que promovem sobre tot el cicle de vida dels documents ens ha permès intervenir de manera decisiva en la classificació segons el quadre de classificació dels assentaments del Registre General d'entrades i sortides de documents, en la producció i gestió d'expedients electrònics, en la digitalització dels expedients de recursos humans, en l'adopció

d'un programari de gestió d'imatges analògiques i digitals, en l'aportació de criteri arxivístic en la gestió dels documents audiovisuals de Canal Terrassa TV, en la redacció dels requeriments funcionals d'un Arxiu Digital per a la documentació que perd la seva vigència administrativa, etc. Són moltíssims els fronts oberts (no paren de sortir-ne), però no hi perdem la cara. Va ser difícil tenir una visió realment global dels entorns on es produeix la documentació analògica i digital, però aquest exercici va ser absolutament necessari, per ara, passi el que passi, saber què fer en tot moment. El procés es va iniciar el 2007 i, cinc anys després, estem molt satisfets. I el més important, no hi ha marxa enrera.

Tenim els arxivers un perfil cultural com el que ens atorga l'actual legislació sobre classificació d'ocupacions? Què es pot aportar des d'un arxiu històric al procés d'implantació d'un SGD? Com creus que es poden dinamitzar els arxius històrics?

És evident que el perfil estrictament "cultural" que aquesta classificació associa a la professió és errònia i reduccionista. Sempre he pensat que la veritable disposició d'un servei d'Arxiu hauria de ser en un departament o àrea amb capacitat transversal sobre tota una organització. És a dir, veig el servei d'Arxiu amb característiques semblants a uns Serveis Jurídics o uns Departaments de Recursos Humans o un servei de Gestió Econòmica d'una organització. És en l'àmbit de la producció documental on actualment podem tenir una incidència més gran, on calen realment professionals amb la nostra formació i on és absolutament vital saber què fer amb tots els documents produïts. Una aproximació imparcial com poden fer els serveis informàtics és incompleta. Saber amb precisió les funcions dels documents i les seves característiques permet gestionar-los millor i

més econòmicament. Circuits més breus, més àgils, amb menys documents i, els pocs que es produeixin, més rics en contingut, més útils i més fiables. Per tant, la nostra preparació no és exclusivament "cultural", a no ser que s'interpreti el "cultural" dins de l'expressió de "cultura organitzativa" on molt hi tenim a dir. De totes maneres la percepció que destil·la la classificació d'ocupacions és la que associa la "cultura" a l'àmbit de la memòria, del patrimoni i d'una visió historicista del nostre passat. I quan dic historicista, lamentablement em refereixo a l'historicisme del segle XIX, al fundacional, al que busca la legitimació d'elements identitaris, tant d'àmbit local com nacional. Els arxius històrics viuen sota aquest dogma, però miren de sortir-se'n tant per qüestions pràctiques com tècniques. Pràctiques, perquè els pressupostos de la "cultura" són sempre baixos i insuficients, essent el dels arxius sempre els més exhiguts. He sentit a dir, quan reclamava coses des de l'Arxiu on treballa que som els més pobres però que també tenim dret a participar de les iniciatives més dinàmiques de la ciutat. Què coi vol dir que som "els més pobres"? Pobres en pressupost segur, però en patrimoni som riquíssims!! I no ho veuen. Deia, també, que les qüestions tècniques també ens demanen sortir de l'àmbit d'una cultura "strictu sensu". Sí. Si no, com podem afrontar les necessitats tecnològiques que ens exigeixen els projectes de digitalització de documents, fotografies o documents audiovisuals? És bàsica una aliança estratègica amb els departaments de sistemes informàtics i de desenvolupament d'aplicacions. Si no és d'aquesta manera, com podem seguir desenvolupant les nostres idees i exercir una Arxivística més completa i actualitzada, com podem millorar la manera d'apropar-nos a una ciutadania cada vegada més 2.0?

En aquest sentit existeix una estratègia que segurament se seguirà de manera més clara a partir dels propers anys. Aquesta estratègia respon a la segona qüestió que em plantegeu. Els arxius històrics es vinculen amb qualsevol sistema de gestió de documents sigui en format analògic com digital. En el món analògic, de fet, ja fan la funció de preservació i conservació a llarg termini, perquè no hauria de fer la mateixa funció en el món digital? Aquesta qüestió, retòrica pel nostre sector professional, no té resposta o té una resposta negativa quan parlem amb els responsables actuals de la preservació dels documents digitals, és a dir, amb els responsables dels departaments de sistemes informàtics. En ells

sol quedar bloquejada la gestió a llarg termini dels documents digitals. Per quin motiu ho fan si no és la seva competència? La competència de preservació i conservació de la documentació s'escau en un servei d'Arxiu, no? Perquè no s'interpreta d'aquesta manera? Perquè no assumeixen una responsabilitat que els pertoca? I si ho fan, perquè no vetllen per una bona política de migració de formats, mesures d'eliminació i aplicació de regles de retenció dels documents digitals o perquè no assegurin la preservació de la integritat d'aquests? Què passa, que perquè el suport és diferent, i no és analògic, els pertoca en ells?

Bé, falta molta docència i una "cultura organitzativa" diferent. En aquesta nova proposta organitzativa l'Arxiu Històric ha de ser el responsable de les polítiques de preservació i gestió quan la documentació sobrepassa la seva vigència administrativa. Ha de ser el servei responsable de l'Arxiu Digital de la organització, el responsable de la darrera etapa del cicle de vida dels documents i, per tant, el darrer responsable del sistema de gestió de documents. Amb aquesta prespectiva l'Arxiu Històric es posarà al dia de les seves responsabilitats (preparar-se per gestionar un Arxiu Digital requereix d'una formació especialitzada de molt nivell ... del mateix nivell i exigència professional que es demana per poder llegir i interpretar documentació medieval, per exemple); adquirirà una formació moderna, propera a les noves tecnologies i de ben segur que millorarà en competitivitat. D'igual manera, assumirà una responsabilitat de primer ordre, haurà de gestionar pressupostos molt més elevats ateses les despeses inherents al mercat del software i el hardware. També millorarà en visibilitat, no es presentarà com un exotisme erudit sinó com un servei d'avantguarda. I per acabar, donarà resposta a la darrera baula de la gestió de documents, la preservació a llarg termini dels actius digitals produïts per les societats contemporànies. Fixeu-vos si hi ha marge de millora encara, mireu-vos el vostre propi servei, contempleu les possibilitats que té un plantejament així! I no només això, estem disposats a renunciar a aquesta possibilitat de canvi o preferim restar confinats a la part més arraconada dels pressupostos de Cultura? No hi ha més remei que repensar de manera valenta els arxius històrics.

Una altra manera de repensar la funció dels arxius històrics passa per deixar de pensar exclusivament en el passat, deixar de pensar excessivament

en què necessitaran els usuaris del futur (és un esforç presumptuós i inútil saber què poden necessitar els ciutadans que vindran) i pensar molt en el present. I pensar en l'ara i aquí vol dir pensar socialment, i no només científicament. Els arxius històrics s'han d'obrir no només a les ciències humanes sinó també a les socials, a les naturals, a les ciències pures. Els arxius històrics són una deu sense límits d'informació de context que pot servir a qui sigui que necessiti un coneixement global d'una situació concreta. Exemples. Apropar-nos al problema dels "Nens Robats" aquest any a l'Arxiu de Terrassa ens ha permès afrontar el problema de l'accés i la protecció de dades als arxius, però també a promoure una acció en pro de la justícia social de primer ordre. Demostrar a col·lectius que estan patint circumstàncies vitals molt injustes que l'arxiu els hi obre les portes, que no es trobaran un servei estrictament burocratitzat i insensible ens apropa a la societat i ens fa més comprensibles. O per exemple, els estudis que contemplen les característiques d'edificis antics per a rehabilitacions actuals del mateix edifici, provant de no perdre l'esperit autèntic inicial ens apropa a sectors com els del disseny d'interiors o l'arquitectura, i el posterior estímul comercial que aquest posicionament estratègic pot suposar per aquests sectors. O promoure els estudis sobre els conreus i la producció càrnica en anys antics per dotar de context i noves idees a la nova cuina que pretén promoure denominacions d'origen, recuperar una gastronomia autòctona o simplement crear noves ofertes creatives inspirades en la cuina del segle XIX o de segles anteriors. Els exemples són múltiples i no paren d'aparèixer, sempre i quan tinguem un paper de mediació clar també amb sectors que no hagin trepitjat mai un arxiu. Un arxiu històric no és mera conservació, és conservació i explotació incesant de la informació de transporta.

En aquest sentit, té sentit la separació Arxiu Històric (cultura)/Arxiu Administratiu (Gestió)?

En part la resposta es troba ja avançada a la pregunta anterior. Aprofito per afinar-la una mica més. Hi ha dos escenaris possibles: el primer, on Arxiu Històric i Arxiu Administratiu són dos departaments d'una mateixa àrea, amb un pressupost compartit i una estructura orgànica i funcional unificada, on simplement se separen les competències en funció de les necessitats de gestió, preservació i conservació dels documents a partir del moment del cicle

de vida en què es troben. El segon, la separació és orgànica, però no funcional, amb pressupostos separats i direccions separades. El primer escenari és òptim en els casos que el volum dels fons a gestionar sigui gran. On el volum és més modest potser no cal diversificar tant i en un servei es pot gestionar tot plegat. El segon escenari, massa comú encara, és el resultat d'una cultura determinada que ens porta a percepcions historicistes i decimonòniques. Resta més que suma, divideix el pressupost en dues activitats i n'impedeix un bon rendiment, és més, acaba generant una administració econòmica menys eficient i més costosa, no es poden afrontar projectes a l'engròs i transversals, dificulta la gestió funcional de les prioritats (amb un sotmetiment massa gran a les persones), provoca una justificació doble de les activitats a realitzar (amb un conseqüent doble esforç en temps de gestió), no és el més òptim.

Per tant separar ha de voler dir una organització adequada de les funcions a desenvolupar amb una tria correcta dels agents que hauran de desenvolupar les tasques. Separar les funcions però no pas separar els òrgans de decisió, ni el pressupost ni la gestió dels equipaments. Unió en la part orgànica i logística, separació en la funcionalitat. Més clar l'aigua. Tot i així, el pes de la "cultura" prèvia continua marcant molt i quan es planteja una estructuració d'aquest tipus, mana més la sensació de pèrdua de quota de poder a dins de l'organització que no pas una voluntat clara d'escoltar les opinions tècniques, sempre més ajustades. Si et deixen treballar de millor manera, no s'acabaran obtenint millors resultats? No aconseguiran que els arxivers treballin més a gust, amb un conseqüent augment en el seu rendiment? Tant costa entendre-ho?

A Terrassa no sou únicament capdavanters en SSGD. Fa un temps l'AHT de Terrassa va fer un esforç per adaptar productes i serveis a persones amb deficiències visuals. Quina acollida va tenir aquesta iniciativa? Hi ha algun altre arxiu

que hagi fet el mateix?

Vàrem iniciar el 2010 el programa d'activitats "Arxius Accessibles". Va ser un projecte innovador i capdavanter a nivell estatal. Partint d'un pressupost ínfim (poc més de 1500 €) vàrem assolir una visibilitat extraordinària. Una visibilitat a partir de fer visible els arxius a persones amb deficiència visual. Quan explicàvem el projecte parlàvem, mai millor dit, de "veure l'arxiu amb uns altres ulls". Els productes es van concretar en dos llibres transcrits al sistema braille (un assaig sobre el Llibre de Privilegis de la vila de Terrassa (1228-1652) i una història de l'escriptura medieval i moderna), dos audiollibres per qui no pogués llegir en braille, una senyalització específica de l'arxiu per guiar a persones cegues i que anessin acompanyades amb gossos pigall, sessions formatives amb mostres de documents originals (tocar un pergami sense guants és sempre una experiència suggerent). Hem repartit els llibres a quaranta grans biblioteques d'arreu d'Espanya, hem fet dues sessions formatives, hem fet més d'una dotzena de visites guiades a grups de cecs, hem creat una

complicitat amb aquest col·lectiu interessantíssima amb un retorn molt intens. Estem molt contents de la iniciativa. No fa massa a l'Arxiu Municipal de Màlaga han començat a fer coses semblants, això vol dir que el model era i és bo, i sobretot exportable a qualsevol arxiu. No cal una despesa gran sinó bona voluntat.

A part de les accions concretes, el projecte ens va reportar un aprenentatge interessant. Ens vàrem adonar que preparar productes per a cecs ens obligava a un esforç de síntesi sense precedents. Calia arribar al moll de l'òs de la idea que volíem transmetre amb escriptura braille, i això vol dir sintetitzar idees força. Feta aquesta reflexió ens vàrem adonar que això ens podia anar molt bé per a preparar productes per a persones que no coneguin els arxius o que no necessiten de conferències erudites i complexes, per exemple. La ciutadania en general

demanen síntesis, idees força, conceptes clars. I de la part en vàrem fer un tot.

Sota el concepte “Arxius Accessibles”, a l’actualitat, no només hi encabim les accions dirigides a deficients visuals, sinó qualsevol operació destinada a difondre el nostre patrimoni i la seva informació a tot tipus de col·lectius. Així he organitzat visites a grups de dones (fent mostres documentals desde una perspectiva de gènere), visites a associacions de veïns de la ciutat, i visites formatives a escolars d’ESO i batxillerats. També hem encabim dins el concepte les activitats orientades a demostrar una funció social activa per part dels arxius com ara la jornada sobre “Nens Robats” o la mostra documental sobre la Riuada de 1962 al Vallès amb especial atenció als documents que demostren la més que probable existència de trames d’intercanvi d’orfes. Accions que busquen fomentar la justícia social a partir del coneixement que es deriva dels documents conservats als arxius. El projecte, per tant, continua funcionant i augmenta el seu dimensionament inicial.

Parlem de normes ISO. Hi ha professionals que critiquen que aquestes normes no parlen de sèries documentals i que això fa que els processos de classificació queden en elles desdibuixats. Què hi ha de cert en tot açò?

El problema amb les normes ISO a vegades és de vocabulari i no pas de concepte. Es tracta en la majoria de casos de conceptes propis de l’arxivística i la gestió documental anglosaxona que es tradueixen (o es maltradueixen al castellà o al català) provocant problemes interpretatius. El cas per antonomàsia és la traducció de document i record per “document” i “document d’arxiu.” O la traducció de document per “esborrany” com es pot observar en la traducció catalana de la MoReq 2. La clau està en la comprensió correcta dels conceptes en primer lloc i en segon lloc en una adaptació ajustada d’aquests a la realitat de cada àrea d’acció. És curiós constatar com les normes ISO solen ser criticades des de les instàncies acadèmiques al considerar que suavitzen un discurs i el desnaturalitzen de tal manera que no són comprensibles als estudiants acabats de sortir dels estudis formatius. Per altra, també és curiós observar que des de la banda dels clients potencials se’ns diu que el vocabulari utilitzat s’allunya del idioma “dels negocis.”

És important considerar que les normatives ISO estan pensades per posar a la pràctica la “teoria” arxivística. Això vol dir adaptar el vocabulari com ja he dit, però també estar amatent a altres maneres de fer. No tot és estrictament “arxivístic” en el món real. Si fos així, no hi hauria dificultats. En canvi n’hi ha moltíssimes. Perquè? Doncs perquè hi ha altres “teories” que fa temps que s’han imposat en la organització dels processos productius i en l’elaboració de documents. Cal conèixer “l’altre”.

Que la norma no “parli” de conceptes que coneixem a partir de la nostra formació, no vol dir que no es puguin utilitzar. Al cap i a la fi, les normatives ISO no són mai d’obligat compliment, a no ser que s’exigeixi una certificació per concórrer a certes ofertes. Per tant, hom les pot interpretar i modelar amb bon criteri científic a partir d’uns objectius determinats i no ajustar-se amb precisió matemàtica als requisits. L’altra cosa és discutir sobre la literalitat dels textos.

Finalment, 30300 oportunitats? De debò?

La conjuntura socioeconòmica actual no permet parlar amb grandiloqüència. Quan vaig utilitzar aquesta expressió en el marc de la jornada *Innovadoc 2011* que, precisament, servia per presentar les potencialitats del grup de normes 30300, el que buscava era motivar-ne l’interès i avaluar-ne seriosament l’adopció. Calia motivar als professionals, un mica “fotuts” per la manca d’oportunitats. No cal dir que mostrar-nos com a professionals de l’excel·lència en els sistemes de gestió de documents tant en empreses privades com en públiques, és una bona targeta de presentació. Convé dir que l’excel·lència en cap cas vol dir accessorietat o inversió sobrera, ans al contrari, vol dir inversió productiva. El problema és el just encaix entre volum de la inversió, la previsió de retorn previst i el retorn realment obtingut. Per prendre la decisió cal disposar de confiança en el bon comportament de l’empresa i dels seus agents en el procés que s’iniciarà, així com prendre consciència que caldrà assumir riscos. No tot acaba però, en la confiança interna. Cal fomentar la confiança externa. En un cicle socioeconòmic com el que vivim recuperar la confiança del client devers l’empresa esdevé vital. Què millor que lluir una certificació de qualitat en l’àmbit, no només dels processos, sinó específicament en els processos de gestió de documents? L’empresa mostrarà fiabilitat, argumentarà bona

pràxis, cura en la seva manera de treballar, optimització dels seus recursos d'informació, estima per la memòria de la seva pròpia activitat. Sóna bé oi? Poder presentar-nos com a professionals amb capacitat per oferir aquests beneficis no és mala cosa.

En un discurs orientat a la promoció del producte ISO 30300 es poden reflectir totes aquestes virtuts, ara bé, sempre i quan disposem a l'altra banda de clients potencials que sàpiguen valorar-les i que frueixin de l'excel·lència. Em pregunto: els empresaris (els nostres potencials clients), en general, valoren positivament el bon funcionament intern de les empreses o només el seu producte? L'empresari avalua més el benefici obtingut amb el seu producte o una bona manera de treballar? Quin equilibri volen realment assumir? Són dubtes importants que demanen conèixer amb profunditat tant la "cultura" organitzativa dels empresaris.

I és que la gestió de documents a l'interior de qualsevol empresa no és, d'entrada, un aspecte que llueixi per si mateix. Fins i tot en una empresa pública, vendre bona gestió i eficiència administrativa en realitat no amaga la necessitat peremptòria del ciutadà per un servei o una resolució jurídica òptima. I entrem en una segona dimensió, en un segon tipus de "cultura". El client o el ciutadà avaluen la fiabilitat d'un producte a partir del propi producte i no pas a partir de la manera com s'ha fet. Per tant, la teoria arxivística (i en aquest punt també la teoria diplomàtica) que considera que en un bon procediment hi trobarem la base de la fiabilitat del producte resultant és una teoria ... revisable, o en tot cas, extranya a la percepció general. I això passa perquè la teoria arxivística i diplomàtica es centra en la fiabilitat del producte d'informació "document" i no pas en la resolució jurídica o en la capacitat informativa del "document" produït. Aquí cal polir les definicions teòriques i veure com encaixar amb la visió que la societat té dels "documents". La societat "creu" d'entrada en els documents, els hi dedica confiança gairebé plena i, per tant, no en consideren les seves virtuts formals,

sinó que considera per sobre de tot els efectes que el document produeix. Cal conèixer també en profunditat, la "cultura" del consumidor.

Per aquest motiu cal una docència important per explicar el grup de normes ISO 30300. S'ha de demostrar que trabar una bona pràxis administrativa provoca a continuació un millor producte comercial. I això demana, insisteixo, de docència, però també de demostracions pràctiques. L'excel·lència per sí sola no provoca beneficis. Cal demostrar l'encaix entre la producció de documents, la qualitat dels documents generats i la repercussió que aquestà pràctica provoca en el producte o servei que ofereix l'organització.

Convé dir que durant tot el 2012 s'han succeït diferents propostes divulgatives i formatives per explicar de manera teòrica i pràctica aquest grup

de normatives. Han generat interès. Sobretot per l'espectativa que continua provocant als professionals de l'arxivística i la gestió de documents. Aquests han vist la possibilitat que el seu talent i capacitat vinguin reconeguts amb una possibilitat laboral de qualitat. Deixar de ser simplement tècnics per

passar a ser tècnics certificadors. No és poc. Passar de l'opcionalitat a l'exclusivitat. Un salt de qualitat que, per exemple, han desenvolupat els certificadors de la ISO 27000 de Seguretat de la Informació. Hi ha hagut optimisme. Però falta encara veure aquest recorregut. En la meua opinió és complicat demostrar la utilitat d'una millora en els sistemes de gestió de documents bàsicament perquè es tracta de demostrar una millora a mitjà termini. Els temps són importants. Existeix un pas previ a qualsevol procés de certificació: implantar realment un sistema de gestió de documents amb cara i ulls, o almenys, amb la cara i els ulls que proposa la ISO 15489. També és cert que hom podria certificar un sistema de gestió de documents que no s'adequés amb precisió a la dita ISO 15489 i ser tant o més efectiu i pràctic. Aleshores em pregunto si en realitat la dinamització de la ISO 30300 busca realment l'adopció de sistemes de gestió de documents

canònics o certificar un paquet de bones pràctiques, eficients i solvents, convenientment documentades amb els documents de control necessaris i posats al dia. Això té coses bones i dolentes. Si optem per solucions canòniques, presentem sistemes emulables, comparables i fàcilment certificables. Si optem per certificar sistemes que funcionen molt bé, aleshores l'exercici de certificació pot arribar a ser més discutit. Quin és el nivell d'excel·lència necessari per a poder certificar un sistema de gestió de documents? Aquell que està convenientment documentat? Aquell que té les mesures de control més adequades? Aquell en què els agents productors actuen de manera més coordinada i són conscients que participen en un exercici de millora continuada de les seves pràctiques de producció documental? Tot a la vegada?

Tinc la percepció que optar pels sistemes emulables basats en les normatives "arxivístiques" és una pràctica òptima si hi ha arxivers i gestors de documents per mig. Fora d'aquests grups, són normatives que costa d'entendre. No utilitzen per exemple, el vocabulari de la informàtica o l'utilitzen poc. I francament, és més senzill que arxivers i gestors de documents acabem parlant el vocabulari informàtic a què els informàtics parlin el nostre idioma. He parlat algunes vegades sobre les dificultats de comprensió entre aquests col·lectius professionals. Cal ser molt pacients i anar inoculant els conceptes de tant en tant. A vegades tarden mesos a entendre les coses que els proposes. Però només es fan efectives quan els informàtics les entenen. Costa. Penso que les normatives que regulen els sistemes de gestió de documents encara han d'evolucionar més. I això només passarà quan els professionals de l'arxivística i la gestió de documents obtinguem formacions més modernes i no tant clàssiques. Aquest aspecte també és vital perquè les oportunitats es multipliquin.

Els professionals hem de conèixer de primera mà aquestes normatives. És un imperatiu. Sobretot perquè permeten un marc comú d'inici a qualsevol iniciativa. Un vocabulari comú. Una manera estandaritzada de procedir. Tanmateix, una evidència inqüestionable és que un cop s'apliquen a la pràctica cada organització acaba repercutint els seus vicis i virtuts en el resultat final, en el sistema resultant. En aquest sentit el món real és tossut, i després d'anys i anys discutint sobre la necessitat d'implantar aquestes normatives, hom s'acaba adonant que tot i la bona voluntat, continuen essent "massa" arxivístiques. I

això vol dir que no són flexibles a d'altres maneres de procedir que puguin provenir d'altres sectors com ara els ja mencionats de la informàtica, però també el de la gestió i administració d'empreses. Ens hem plantejat fomentar formacions específiques en matèria de gestió de documents a les escoles de negocis? Bé, tinc experiència personal en haver interactuat amb alguns professors d'aquest tipus d'escoles, i de certa volada, i dir-me que la proposta ben explicada, s'entén, però que no utilitza un vocabulari senzill. I a la vegada m'ha demostrat que hi ha alternatives procedents de les enginyeries informàtiques i de l'explotació informativa de dades molt més efectives i potents que les que plantejem nosaltres a base de jerarquies. Insisteixo, m'han mostrat bona receptivitat a la idea, però també m'han dit que són propostes poc competitives. És fort oi?

No cal dir que 30300 oportunitats són les que s'obren als nostres professionals si aquesta ISO realment pren volada. Com dic, passar de tècnic a tècnic de qualitat no és un pas qualsevol. La visibilitat del sector pot augmentar. La credibilitat dels seus professionals es podrà posar a l'alçada d'altres col·lectius. Guanyarem en respecte professional. Sempre i quan demostrem que darrera de la ISO 30300 hi ha resultats tangibles, millora continuada però també millores de rendiments puntuals, potents i efectius. Si no és així, les 30300 oportunitats hauran de sortir d'altres bandes. Potser la revisió que s'està fent de la ISO 15489 serà un nou camí a seguir o, millor encara, el procés d'alineació de diferents normatives relacionades amb la gestió documental que es presentin com un pack de serveis documentals de qualitat. Aquesta darrera acció s'està elaborant a l'actualitat. Evitarà confusió, amalgama inconnexa de normativa i permetrà una visió cohesionada dels nostres serveis.

Per acabar tinc també la sensació que amb la ISO 30300 perviuen a l'actualitat dues perspectives: la dels que consideren que el camí de l'excel·lència farà adoptar aquesta normativa a les empreses gairebé de manera "natural" i la perspectiva dels que són especialment escèptics. De moment no hi ha terme mig. Però com que la situació socioeconòmica actual tampoc és massa normal i no és precisament expansiva, costa saber amb certesa si en un període econòmic més galdós les empreses s'haurien impregnat més animosament d'aquesta aposta per l'excel·lència. Caldrà esperar una mica a veure quin recorregut té tot plegat.

*Blanca Biarge Gallardo
Vidimus Gestió Documental*

El software ICA-AtoM (International Council of Archives – Access to Memory) és un programa lliure i gratuït creat per la corporació canadense de desenvolupament de software *Artefactual Systems Inc.* per encàrrec del CIA/ICA. La versió beta del programa es va presentar al Congrés del CIA/ICA de 2008 a Kuala Lumpur i, des de llavors, no ha deixat d'evolucionar, incorporant en cada nova versió millores notables. La darrera (1.3) va aparèixer a l'agost d'enguany i es preveu que en el curs del 2013 es presentarà la versió 2.0 d'ICA-AtoM. Tot i que és un programari recent, cada cop hi ha més institucions arxivístiques que l'utilitzen amb resultats satisfactoris.

L'ICA-AtoM és, essencialment, un software de descripció arxivística. Presenta una interfície de treball amigable i intuïtiva, allunyada de les convencionals bases de dades, on els camps de visualització i d'introducció d'informació es presenten en forma de les diferents plantilles dels estàndards internacio-

nals de descripció adients (ISAD (G) per descripcions arxivístiques, ISDIAH per institucions arxivístiques, ISAAR (CPF) per registres d'autoritat i ISDF per descripció de funcions). El resultat, entenedor i visualment atractiu, és d'una gran coherència i cohesió internes, ja que descripcions arxivístiques, institucions, productors i funcions es troben vinculades entre elles de tal manera que, només amb un clic, l'usuari es pot situar amb facilitat en el context arxivístic dels fons o col·leccions.

El programa, així mateix, pot esdevenir una bona eina de difusió donat que els fons i col·leccions (o la part d'ells que es consideri pertinent¹) poden ser fàcilment publicats online. ICA-AtoM permet incorporar (ja sigui vinculant o important) objectes digitals com arxius PDF, vídeos i fotografies. Les unitats de descripció publicades apareixeran com a resultats de cerca en els cercadors d'Internet remetent l'usuari a

¹ El software preveu la possibilitat d'ocultar a l'usuari extern certs camps com, per exemple, els números de signatura o les notes de l'arxiver.

The screenshot displays the ICA-AtoM interface. On the left, a sidebar shows a hierarchical classification structure under 'Productor(es)' (Vidimus SL) and 'Fondo' (AAA - Fondo de prueba). The selected item is 'Dossier 0001 - Expediente 1 (Minuta)'. Below this are options for 'Importar' (XML, CSV) and 'Exportar' (Dublin Core 1.1 XML, EAD 2002 XML). The main area, titled 'Ver descripción archivística', shows an ISAD (G) record for 'Dossier 0001 - Expediente 1 (Minuta)'. It includes a warning box about mandatory fields like 'Fecha(s)' and 'Extensión y medio'. The record details are as follows:

Área de identidad	
Código de referencia	AAA-000-001-0001
Título	Expediente 1
Nivel de descripción	Dossier

Área de contexto	
Nombre del productor	Vidimus SL

At the bottom, there are buttons for 'Editar', 'Borrar', 'Agregar nuevo', 'Duplicar', 'Mover', 'Enlazar objeto digital', 'Importar objetos digitales', and 'Enlazar unidad de almacenaje'.

Fig. 1. Exemple de presentació d'estructura del quadre de classificació. A la part esquerra de la pantalla es presenta l'estructura del quadre (es pot anar desplegant nivells inferiors clicant en les fletxes) i a la part dreta es presenta un exemple de fitxa ISAD (G). Observin les advertències a la capçalera i la construcció del codi de referència heretant els dels nivells.

l'ICA-AtOM de la institució arxivística que les custodii².

L'atractiva interfície de presentació i les possibilitats que ofereix de cara a la difusió no són, ni molt menys, els únics punts forts d'ICA-AtOM. Un d'especialment interessant és la manera com presenta el quadre de classificació dels fons, respectant les classes i jerarquies entre nivells i presentant-les visualment com a tals (fig. 1). Igualment, en tant que uns nivells estan subordinats a uns altres, els codis de referència es construeixen heretant els codis dels nivells superiors segons la jerarquia establerta.

El codi de referència no és l'únic camp que aconsegueix el principi d'heretabilitat de la descripció multinivell. També ho fa el camp "Productor" (de tal manera que, si no es consigna un productor nou en un nivell inferior, el programa "entén" que el productor és el mateix que el consigna en el nivell immediatament superior) i el camp "Institució arxivística detentora dels fons", que opera igual que el anteriorment descrit.

Pel que fa a la manera de treballar a l'hora d'elaborar les descripcions, val a dir que ICA-AtOM presenta eines d'ajuda força útils. Per exemple, crea menús desplegable en diferents camps amb

la informació prèviament consignada en els mateixos, facilitant la introducció de dades i evitant-ne, d'altra banda, la duplicació de termes. Igualment, ofereix explicacions basades en l'estàndard de descripció adient sobre la informació que s'ha de consignar en els diferents camps, indicant, a més, els camps considerats obligatoris. També detecta i avisa d'incongruències entre nivells inferiors i superiors, com poden ser rangs de dates incorrectes. Altra opció interessant és la de consignació de descriptors onomàstics, topogràfics i de matèria vinculats a les unitats de descripció que poden constituir una opció més de cerca o de presentació d'informació per l'usuari extern.

Respecte a les qüestions relatives a l'accés i seguretat, cal senyalar que permet gestionar els diferents permisos atenent a la definició de perfils bàsics de grups d'usuaris com ara perfils d'administrador, d'editor, de traductor³, etc. Així mateix, en tant que l'estructura de dades del software està basada en bases de dades MySQL, l'obtenció de còpies de seguretat de la informació consignada es pot dur a terme fàcilment. A més, ICA-AtOM permet fer importacions i exportacions de dades en formats XML/CSV i DC 1.1 XML/EAD 2002 XML, respectivament.

ICA-AtOM està dotat d'un motor de cerca en

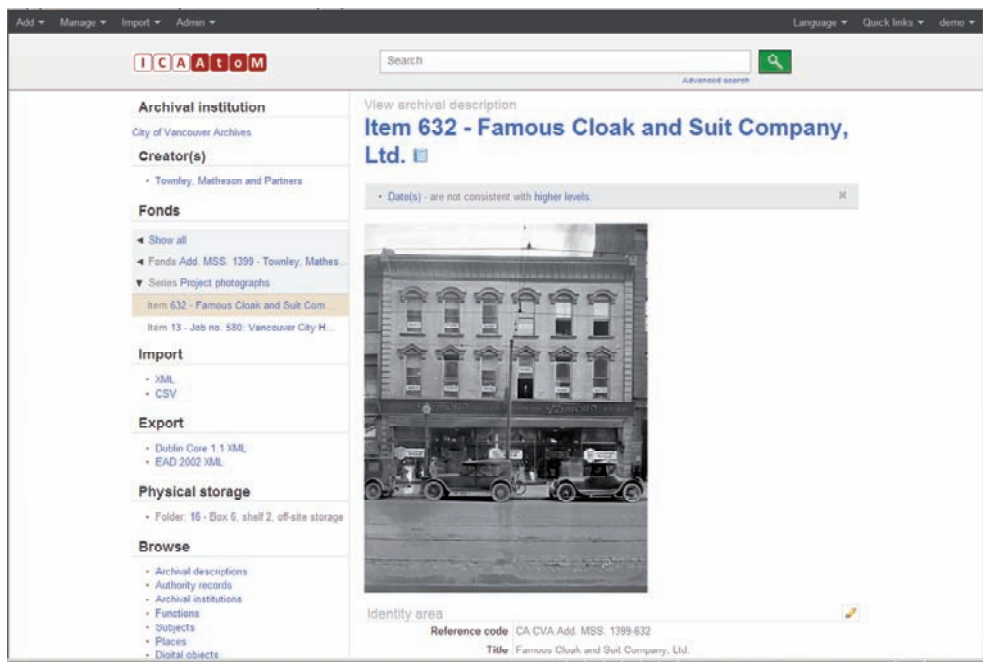

Fig. 2. Exemple de presentació d'imatges a ICA-AtOM (exemple extret del lloc demo d'ICA-AtOM citat més amunt).

A nivell de fons apareixen tots els objectes digitals continguts en el fons seleccionat i, clicant a sobre de qualsevol, s'obre la corresponent fitxa ISAD de, en aquest cas, la imatge.

² A https://www.ica-atom.org/doc/ICA-AtOM_users trobaran el llistat d'institucions (algunes de reconegut prestigi) que han fet servir ICA-AtOM per tractar i publicar els seus fons d'arxiu. Des d'aquí, igualment, podran accedir-hi als mateixos.

³ S'ha de tenir en compte que en alguns dels idiomes disponibles la interfície d'usuari només es troba parcialment traduïda (tot i que és molt fàcil completar-la). Així mateix, es poden definir nous idiomes que s'hauran de traduir directament de l'anglès, idioma predeterminat d'ICA-AtOM i que també es pot canviar.

les opcions avançades del qual presenta opcions i filtres interessants (com ara la cerca per codi de referència o l'acotació a un nivell de descripció concret o a una institució arxivística determinada). El programa també preveu l'obtenció d'informes i diversos llistats d'una manera ràpida i senzilla triant entre els tipus d'informes disponibles previstos pel programa. Tanmateix, tingui's en compte que els informes predeterminats poden resultar insuficients o massa rígids.

Tot i que ICA-AtoM no és un software dissenyat per la gestió de serveis d'arxiu, ofereix certes eines que poden ajudar a la gestió de dipòsits o a la descripció d'ingressos, transferències i eliminacions vinculades a les descripcions introduïdes, encara que no ho acaba de resoldre prou satisfactòriament. També permet informar i descriure drets i polítiques que poden afectar al material d'arxiu introduït.

Com a usuaris del software, des de Vidimus hem fet una valoració positiva d' ICA-AtoM. El trobem especialment recomanable per petits i mitjans arxius històrics que vulguin disposar d'una eina de descripció barata i eficaç amb interessants possibilitats de cara a la cerca i la difusió (fig. 2). Animem el lector que desitgi aprofundir en el funcionament del software a visitar el lloc demo d' ICA-AtoM, on podrà explorar el programa i fer les proves que consideri pertinents sense necessitat de dur a terme la instal·lació⁴. Així mateix, esperant que els hi sigui d' utilitat, posem a la seva disposició *ICA-AtoM: Manual para archiveros*, que es poden descarregar seguint el següent enllaç: http://www.vidimus.cat/download.php?doc_id=93.

⁴ Poden consultar https://www.ica-atom.org/doc/Administrator_manual per obtenir més informació sobre la instal·lació i el requeriments mínims.

EL MÀSTER DE GESTIÓ DOCUMENTAL I INFORMACIÓ A LES EMPRESSES (MGDIE) Una oportunitat professional

Jordi Serra Serra
Jordi Andreu Daufí

**Facultat de Biblioteconomia i Documentació
de la Universitat de Barcelona**

El passat 22 d'octubre va començar la segona edició del Màster de Gestió Documental i Informació a les Empreses (MGDIE). Aquesta edició consolida l'aposta que fa dos anys va fer un grup de professors de la Facultat de Biblioteconomia i Documentació de la Universitat de Barcelona per tal d'oferir uns estudis que vinguessin a emplenar el gap existent entre els plantejaments acadèmics de la gestió documental, sovint fortament lligats al sector públic, i la realitat de les empreses del sector, on la base tecnològica hi juga un paper molt important. Aquest grup va voler apostar per trencar amb la formació orientada a perfils professionals -i la polèmica competencial que se'n deriva-, com també amb un discurs docent articulats en base a una concatenació de compartiments estancs, i va prendre com a principi la integració, una integració orientada a fomentar l'aprenentatge natural per múltiples vies, i que es concreta en:

- Integració entre continguts: el focus del MGDIE és capacitar l'estudiant perquè pugui portar a

terme un projecte complet de gestió documental i de processos, tant pel que fa a la planificació i el disseny, com a la implantació tecnològica, la gestió del canvi, l'explotació i l'avaluació. D'aquesta manera, el discurs docent no el marquen les matèries sinó el desenvolupament del projecte, a partir d'uns casos pràctics comuns a totes les assignatures.

- Integració entre perspectives: la compleció d'un projecte de gestió documental i de processos implica l'ús de metodologies i eines pròpies de diferents àmbits professionals (gestió documental, anàlisi i millora de processos, tecnologies de la informació, intel·ligència competitiva). Aquestes perspectives s'integren en un discurs comú, fent èmfasi en els punts de contacte i les compatibilitats entre les diferents disciplines, tècniques i eines.

- Integració entre activitats: una formació orientada a competències requereix no només el domini de coneixements sinó l'adquisició per entrenament

de determinades destreses. Per aquest motiu, el MGDIE combina sessions presencials amb treball autònom per part de l'alumne, exercicis en grup, atenció tutorial específica i el seguiment detallat d'un projecte personal del qual l'alumne es responsabilitza des del mateix inici del Màster. D'aquesta manera, els problemes que es troba l'alumne amb el seu projecte personal els viu conjuntament amb el seu tutor, i aquest desenvolupament es converteix en el principal eix d'aprenentatge.

- Integració entre entorns: l'alumne no aprèn només a la universitat. Per aquest motiu, es propicia estendre l'aprenentatge a qualsevol punt de l'entorn professional, traslladant debats a les xarxes socials, plantejant reptes i exercicis fora del currículum previst, o creant comunitats d'aprenentatge per adaptar constantment els coneixements al canviant escenari actual, amb l'objectiu que l'alumne vaig conformant el seu currículum dins l'àmbit al mateix temps que cursa el Màster.

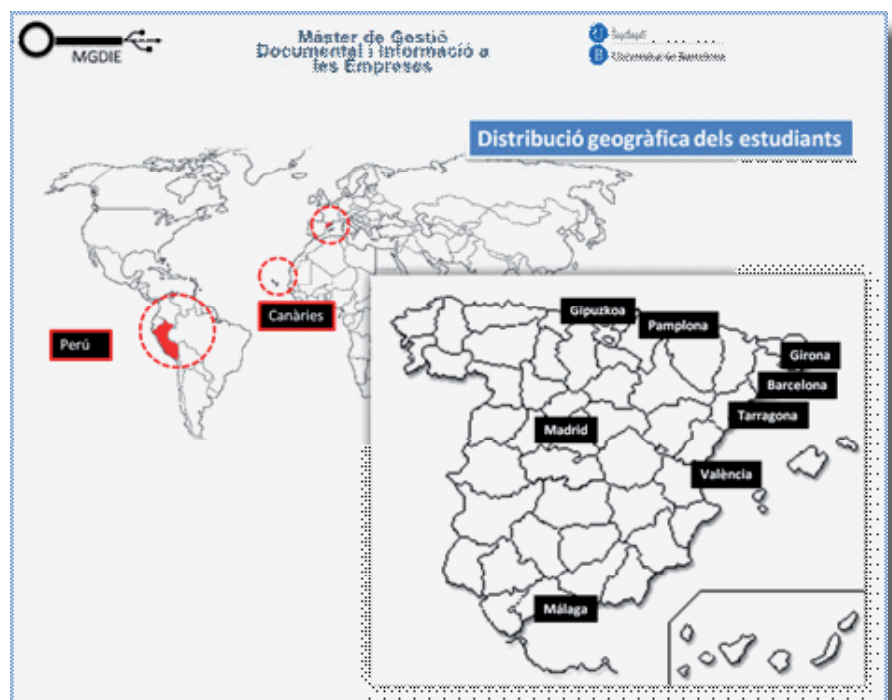
Aquesta aposta per la integració prové de l'experiència docent en gestió documental durant més d'una dècada a la Facultat de Biblioteconomia i Documentació de la Universitat de Barcelona. Prenent com a base aquesta experiència, i a partir d'un estudi previ amb empreses i altres actors de l'entorn professional, l'any 2010 es va portar a terme, amb un component experimental, l'embrió del MGDIE, en forma d'un Curs d'Extensió Universitària en Gestió Documental i ECM. Aquest curs va servir per posar a prova la integració dels continguts, aspectes metodològics, enfocaments pràctics, i especialment per dimensionar la densitat de tractament de determinats continguts. Cal afegir que el grup humà que conformava l'alumnat va estar especialment motivat i va tenir un paper clau en la quantitat i qualitat d'informació i experiència que es va poder recollir amb aquesta activitat formativa.

Així, el setembre de 2011 va començar la primera edició del MGDIE, amb una durada de dos cursos i 60 crèdits de contingut. Aquesta edició es va oferir en format semipresencial, combinant una sessió setmanal en aula teòrica o laboratori (a Barce-

lona), i un conjunt de tutories i activitats sincròniques en línia, més l'atenció tutorial del projecte final per canals sincrònics o diferits. En acabar el primer curs, amb l'objectiu d'estendre el MGDIE a altres àmbits geogràfics, i a partir del feedback dels propis alumnes, de les empreses col·laboradores i de les peticions de preinscripció que no es van poder atendre, la Universitat de Barcelona va decidir oferir una segona edició, simultània a la primera, exclusivament en línia i en llengua castellana. Aquesta edició, actualment en curs conjuntament amb la primera, ha substituït la sessió setmanal presencial per dues sessions setmanals en línia, tot mantenint el mateix disseny acadèmic que la primera, actualitzant continguts i incorporant nou programari.

El Màster de Gestió Documental i Informació a les Empreses (MGDIE) s'estructura en tres blocs de contingut:

- Fonaments de gestió documental i informació a l'empresa: es tracta d'un bloc d'anivellament i consolidació de conceptes, tant pel que fa a gestió documental i de la informació a les organitzacions, com a l'organització i gestió de projectes, l'administració i direcció d'empreses i les tecnologies aplicables disponibles al mercat.
- Organització del sistema de gestió documental i d'informació de l'empresa: aquest és el bloc pròpiament de disseny del sistema. Dins aquest bloc es treballa en tres àmbits:

o Àmbit gestió documental: s'aprèn a dissenyar un sistema de gestió documental, i a implantar-lo en una eina tecnològica. Les tecnologies que s'utilitzen són Alfresco, EMC Documentum, Microsoft Sharepoint i BSCW, i també s'hi inclouen solucions i serveis per a la conservació a llarg termini.

o Àmbit gestió de processos: s'aprèn a analitzar i millorar un procediment de treball, i posteriorment a implantar-lo en una eina de BPM. Les tecnologies que s'utilitzen són Activiti i AuraPortal.

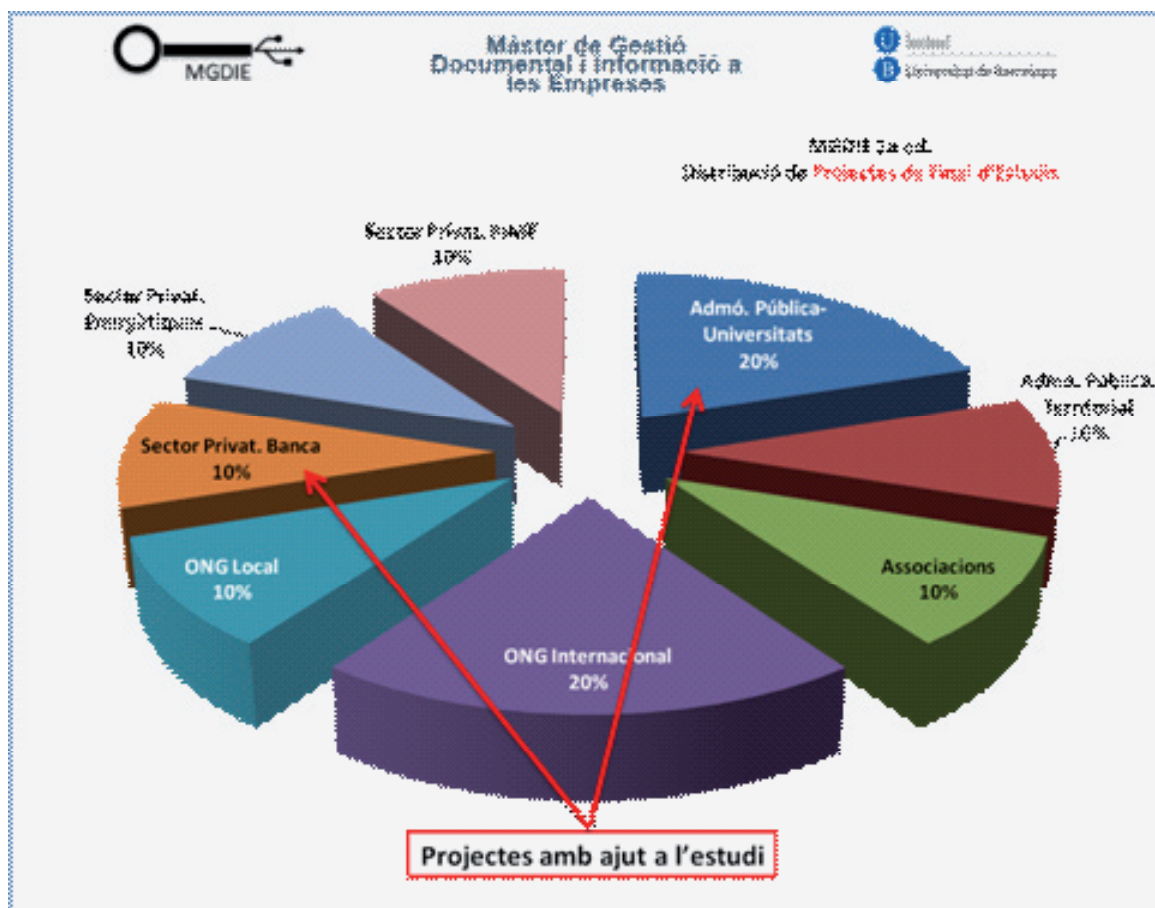
o Àmbit normatiu: s'aprèn a incorporar al disseny del sistema els aspectes de compliment normatiu que marca la normativa jurídica i tècnica, i també a avaluar-ne els riscos i incorporar-hi un sistema de gestió de la qualitat. En aquest apartat es capacita l'estudiant per treballar amb les tecnologies de seguretat informàtica que permeten assegurar el compliment normatiu.

• Rendibilització dels recursos d'informació de l'empresa: el darrer bloc treballa les diferents formes de rendibilitzar la inversió realitzada en el disseny i implantació del sistema de gestió documental i de processos, tant pel que fa al vessant d'intel·ligència competitiva i explotació de la informació, com al vessant patrimonial.

La part més important del MGDIE és el projecte o treball de fi d'estudis, que es realitza sobre una empresa o organització real, i que és tutoritzat pel professorat des que s'inicia el màster. D'aquesta forma s'ajusta la realització del projecte als continguts que es van treballant en cada fase del màster. Al llarg dels dos cursos, l'alumne desenvolupa íntegrament un projecte de gestió documental i de processos, l'implanta en una solució tecnològica i el lliura a l'empresa, l'opinió de la qual forma part de la valoració final del Màster. L'altra part de la valoració correspon als tutors, i al funcionament demostrable del sistema sobre la solució tecnològica triada.

El MGDIE dóna suport als alumnes per a la localització i la tria del projecte, ofereix un laboratori virtual per garantir l'accés al programari necessari, una tutorització personalitzada, i un suport tecnològic quan s'escau.

La voluntat del MGDIE és consolidar i estendre la seva oferta formativa, oferint un referent de formació aplicada i coneixement actualitzat, i contribuint a construir ponts entre les necessitats de les empreses i els professionals que es volen incorporar al món de la gestió documental i dels processos.

Isabel Ferrandis Peña
Vocal de formació de l'AAV

El dissabte 1 de desembre, membres de la Coordinadora de Archiveros (CAA) es van donar cita a València per participar en la Jornada Tècnica Sobre Formació en les Associacions. A aquest esdeveniment van assistir Presidents i Vocals de Formació de les diferents Associacions d'Arxivers que representen el col·lectiu d'associacions professionals d'Espanya. Entre ells, Alfred Mauri (ESAGED), Miguel Ángel Gacho (ANABAD), Jorge Pérez (AAA), Jose Ramón Rodríguez (O.T. Castilla-la Mancha), Eva Roca (CAU), Anabella Barroso (ALDEE), Eugenio López (SEDIC) o Jesús Alonso, Irene Manclús i Isabel Ferrandis representant a la nostra Associació.

El matí va començar amb una taula rodona, en la qual es van tractar temes com: Quina formació per a quins professionals?; Associacions i Universitat: Formació complementària o contraposada?; Quina formació han de donar les associacions?; Coordinar o competir?; Quina formació per a quins professionals?; i Especialització o possibilisme?. Un resum de les diferents conclusions a que es va arribar podria ser:

- Falta d'accessibilitat territorial als Masters Oficials, per la qual cosa s'hauria d'impulsar una dinàmica de beques per facilitar la mobilitat.
- Seria necessari potenciar la normalització en Universitats de les assignatures d'Arxivística, Biblioteconomia i Documentació. Es relega a associacions la formació especialitzada dels arxivers, no existeixen bons plans amb una formació contínua, especialitzada, de qualitat, actualitzada....
- La formació professional s'ha centrat en les administracions públiques i no s'ha fixat en l'empresa privada, on ara hi ha una demanda.
- Hauríem de conjuminar esforços i no

anar associacions contra associacions. La Coordinadora ha de fer que col·laborem.

- Cal pal·liar els dèficits formatius dels socis, oferint des de les associacions, cursos especialitzats, i cal compartir i complementar els cursos entre les associacions per abaratir costos.
- Hauria d'aconseguir-se que les Administracions homologuessin els nostres cursos, per a això, la Coordinadora realitzarà un escrit a les diferents administracions.

A continuació realitzarem una dinàmica conversacional dirigida per María Carrascal, en la qual analitzarem les fortaleeses (multidisciplinàries, sistematització, adaptabilitat, integració,...) i les manques (duplicitat, dispersió, falta de col·laboració, expectatives desajustades,...) de la nostra formació, i imaginarem com seria aquesta si es produís un miracle.

Per finalitzar la sessió matinerana, revisarem les nostres experiències estudiantils, analitzant quin era el millor i el pitjor record que teníem dels diferents cursos de formació que havíem realitzat. Les diferents opinions van ser comunes en tots els assistents. La millor formació, la realitzada en un ambient cohesionat, amb activitats pràctiques, amb un bon mètode i un bon docent, amb expectatives i resultats positius,.... La pitjor formació, la realitzada amb un mal docent, amb cursos mancats de contingut, on

hi hagués un desajustament entre expectatives i realitat, amb pocs exemples pràctics,...

La sessió vespertina va començar amb un treball en subgrups, buscant solucions als diferents problemes descoberts. Es van analitzar els nostres punts forts, i que, per tant, hauríem de mantenir (la dinàmica

participativa, l'alegria, la durada, els convidats especials, la transparència, el ritme de treball.) i els que caldria millorar (millorar els canals de comunicació, realitzar sessions més curtes, amb major concreció, organitzar la planificació i evitar la dispersió temàtica).

Finalment, per a la cerca de solucions vàrem partir de tres conceptes: innovació, viabilitat i posicionament.

- **Innovació:** nous formats de formació (sessions curtes, intenses, formació en línia i semipresencial), col·laboració en el disseny de la formació (compartint cursos, personalitats i plans de forma-

ció entre associacions), imatge de l'arxiu (formació d'usuaris, obrir-nos a altres professionals).

- **Viabilitat:** col·laboració en despeses, estructura, temes,... plantejament del finançament, producció de mercat.

- **Posicionament:** cursos amb incorporació d'altres professionals, d'altres àmbits de treball, formació en màrqueting.

La Jornada va resultar molt satisfactòria i de gran utilitat per a tots els assistents. Amb tot el treball realitzat al llarg del dia, vàrem poder arribar a conclusions, que si no evidents a simple vista, resultaren molt òbvies al finalitzar la sessió.

LEGISLACIÓ

BOE

Reial Decret 1390/2012, de 5 d'octubre, pel qual es modifica el Reial Decret 589/2005, de 20 de maig, pel qual es reestructuren els òrgans col·legiats responsables de l'administració electrònica. (BOE 241 de 06/10/2012)

Ordre AAA/2200/2012, de 8 d'octubre, per la qual es crea la Comissió Ministerial d'Administració Electrònica del Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient i es regulen la seua composició i funcions. (BOE 249 de 16/10/2012)

Ordre INT/2605/2012, de 4 de desembre, per la qual es regula la composició i funcions de la Comissió Ministerial d'Administració Electrònica del Ministeri de l'Interior. (BOE 295 de 2012)

Resolució de 29 de novembre de 2012, de la Secretaria d'Estat d'Administracions Públiques, per la qual es publica l'Acord d'aprovació de la Política de Firma Electrònica i de Certificats de l'Administració General de l'Estat i s'anuncia la seua publicació a la seua corresponent. (BOE 299 de 13/12/2012)

Resolució de 5 de desembre de 2012, de la Secretaria d'Estat de Cultura, per la qual es concedeixen ajudes a entitats privades sense ànim de lucre per a la millora de les instal·lacions i l'equipament dels seus arxius en l'any 2012. (BOE de 18/12/2012)

Resolució de 3 de desembre de 2012, de la Universitat de València, per la qual es convoquen proves selectives d'accés al grup A, subgrup A2, pel torn lliure, sector d'administració especial, Escala d'Ajudants d'Arxius, Biblioteques i Museus. (BOE de 12/12/2012).

DOCV

RESOLUCIÓ de 3 de desembre de 2012, del Rectorat de la Universitat de València, per la qual es convoquen proves selectives d'accés al grup A, subgrup A2, pel torn lliure, sector d'administració especial, escala d'ajudants d'arxius, biblioteques i museus d'aquesta Universitat (oferta d'ocupació pública UVEG: 2011). (DOCV 14/12/2012)

BOP València

Edicte de l'Excel·lentíssim Ajuntament de València sobre aprovació definitiva de la modificació de l'ordenança reguladora de les taxes per a la reproducció de documents i llibres de biblioteques, arxius històrics i hemeroteques, per a l'exercici 2013. (BOP 18/12/2012).

Ordenances i Reglaments sobre Administració Electrònica:

Estivella (BOP de 13/12/2012)
Venta del Moro (BOP de 18/10/2012).
Tavernes de la Valldigna (BOP de 24/11/2012).

BOP Alacant

Ordenances i Reglaments sobre Administració Electrònica:

Agost (BOP de 07/11/2012)
Aigües (BOP de 14/11/2012)
Alcalalí (BOP de 19/12/2012)
Alcoleja (BOP de 02/10/2012)
Algorfa (BOP de 10/10/2012)
Benigembla (BOP de 08/11/2012)
Benimeli (BOP de 12/11/2012)
El Castell de Guadalest (BOP de 01/10/2012)
Crevillent (BOP de 08/11/2012)
Fageca (BOP de 29/11/2012)
Finestrat (BOP de 17/10/2012)
Granja de Rocamora (BOP de 11/10/2012)
Xàbia (BOP de 08/11/2012)
Llíber (BOP de 26/10/2012)
Orba (BOP de 30/10/2012)
Penàguila (BOP de 04/12/2012)
Rafal (BOP de 08/02/2012)
El Ràfol d'Almúnia (BOP de 29/11/2012)
Sanet i Negrals (BOP de 04/12/2012)
Tormos (BOP de 19/11/2012)

CRÈDITS

Per col·laborar, dirigiu-vos a butlleti@arxiversvalencians.org

Butlletí de l'Associació d'Arxivers i Gestors de Documents Valencians /núm. 47/
Octubre-desembre 2012. Publicació trimestral.

Coordinació i redacció: Bernat Martí i David Seguí.

Col·laboradors: Jesús E. Alonso López, Joan Soler Jiménez, Blanca Biarge Gallardo, Jordi Serra Serra, Jordi Andreu Daufí i Isabel Ferrandis Peña.

Agraïments: Helena Pitarch.

Maquetació: Bernat Martí.

ISSN: 1578-0538 D.L.: V-1127-2002

Associació d'Arxivers i Gestors de Documents Valencians
Apartat de correus 95. 46080 VALÈNCIA
www.arxiversvalencians.org

COL·LABORA

